

**MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
LİSELERDE BİLİM UYGULAMALARI
BALIKESİR/AYVALIK ANADOLU LİSESİ**

2024/2025

**SOSYAL BİLİMLER
SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM
KÜÇÜKKÖY'DE
YAPILAN SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM FAALİYETLERİ
ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

KOORDİNATÖR

Selda YANKIN

Müzik Öğretmeni

PROJE DANIŞMAN ÖĞRETMENLERİ

Beyhan AKSOP

Zeki Kobak

Rabia Arslan

Tarih Öğretmeni

Görsel Sanatlar

Bilişim Teknolojileri

Okul Yürütme Kurulu Başkanı

Hüseyin ADAY

Okul Müdürü

Amaç: M.E.B. Ortaöğretim Genel Müdürlüğünün Liselerde Bilim Uygulamaları 2023-2024 eğitim öğretim yılında Türkiye genelinde fen liseleri ve merkezi sınavla öğrenci alan Anadolu liselerinde uygulama aşamasındadır. Öğrencilerimizde bilimsel toplantılar yoluyla bilim, teknoloji, çevre, ekonomi, eğitim, değerler, coğrafya, tarih, kültür, edebiyat, sanat, ekonomi, hukuk, politika vb. alanlarda farkındalığın oluşturulması ve bilimsel düşünme, araştırma yapma, rapor hazırlama, kendini ifade etme, sunum yapma gibi akademik alanlara yönelik çalışmalara altyapı oluşturabilecek becerilerin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Eğitim ortamlarında bilimsel toplantıların öğrenciler tarafından gerçekleştirilmesi esasına bağlı olarak planlanan program; yöneticilerin, öğretmenlerin, öğrencilerin, araştırmacıların ve akademisyenlerin iş birliğinde yürütülecektir.

Proje Ana Alanı: Sosyal Bilimler

Proje Tematik Alan: Sürdürülebilir Turizm

Proje Adı: KÜÇÜKKÖY (YENİÇARAHORİ) DE YAPILAN SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM FAALİYETLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Araştırmanın Önemi: Yerel kalkınmayı desteklemek, istihdama katkı sağlamak, kültürel zenginliği korumak, ekonomik ve biyolojik çeşitliliği artırmak gibi başlıca amaçları bulunan sürdürülebilir turizm, Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) ve Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü'nün (UNWTO) ortaya koyduğu ilkelere dayanıyor. Birden fazla turizm modelinin iç içe geçtiği sürdürülebilir turizm, bu farklı turizm çeşitlerine yönelik faaliyetlerin geneline işaret eder. Ülke ekonomisine, kalkınmaya, kültürel mirasların aktarımına ve toplum refahından kalkınmaya uzanan geniş bir perspektife hizmet eden sürdürülebilir turizm, Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü (UNWTO)'nün tanımına göre “mevcut ve gelecekteki ekonomik, sosyal ve çevresel etkileri tam olarak hesaba katan; ziyaretçilerin, endüstrinin, çevrenin ve ev sahibi toplulukların ihtiyaçlarını karşılayan turizm” olarak belirtiliyor. Doğal ve çevre bütünlüğünü bozmadan, kaynakları verimli kullanarak kültürel bütünlüğü koruyan ve ekonomik ilerlemeyi hedefleyen sürdürülebilir turizm var olan bireylerin ve gelecek kuşakların refahını üst düzeye çıkarmayı hedefliyor. Kısacası sürdürülebilir turizm hem bölge halkının hem de turistlerin yaşam kalitelerinin artmasına katkıda bulunmayı amaçlıyor.(Enuygunblog) Yaptığımız bu araştırma Küçükköy'de ki Sürdürülebilir Turizm hareketleri Ana başlıklarıyla ele alınıp hedefine ulaşp ulaşmadığını ve turizm alanında daha fazla neler yapılabileceğini gösterecektir.

Proje İş-Zaman Çizelgesi

AY	Bilgilendirme Toplantısı	Okul Yürütme Kurulunun Belirlenmesi	Öğrenci Gruplarının Belirlenmesi	Bilimsel Çalışma Usul ve Esasları Online Toplantı	Literatür Taraması	Okul Eğitimleri	Kaynak Kişilerle Görüşme	Yazma Sunum Aşamaları
KASIM	*	*	*					
ARALIK				*	*	*		
OCAK				*	*	*	*	*
ŞUBAT					*	*	*	*
MART							*	*

YÖNTEM

ARAŞTIRMANIN MODELİ

Araştırmamızda Nitel ve Betimsel Araştırma ilkeleri doğrultusunda yapılmıştır. Kaynak taraması Proje sorumlusu öğretmenler ve öğrenciler tarafından, Kaynak Kişilerle görüşmeler Proje öğrenci takımları tarafından gönüllülük esası ile yapılmıştır.

EVREN-ÖRNEKLEM

Araştırmanın evrenini Balıkesir/Ayvalık/ Küçükköy de yaşayan Halk, Esnaf ve Sivil Toplum Örgütleri oluşturmaktadır.

VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmamız hem Literatür taraması ve görüşme olarak yapılmıştır. Görüşmeler Proje Takımındaki öğrencilerimiz tarafından yapılmıştır. Kişilerden veri toplamak için projeden sorumlu Öğretmen ve Öğrenciler Sürdürülebilir Turizmin İlkeleri doğrultusunda sorular hazırlamıştır. Sorular Görüşme-Mülakat ilkeleri ve kuralları dikkate alınarak hazırlanmış ve sorulmuştur. Sorulan sorular Kaynak Kişinin yaşı, cinsiyeti ve hassasiyetleri de göz önünde bulundurularak sırası ve soruş biçimleri açısından değişkenlik gösterebilir.

KÜÇÜKKÖY VE SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZM	
1	KÜLTÜREL ZENGİNLİK
1.1	Küçükköy'ün kültürel zenginlikleri nelerdir?
1.2	Size göre Kültürel Zenginlikler doğru değerlendirildi mi?
1.3	Küçükköy'deki Kültürel Zenginliğin farkında mıydınız?
2	KAYNAKLARIN VERİMLİ KULLANILMASI
2.1	Size göre köydeki kaynaklar doğru kullanıldı mı?
2.2	Sizin bu konuda kendi fikirleriniz nelerdir?
2.3	Size göre kullanılmayan kaynaklar var mı?
3	SOSYAL KATILIM VE TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ
3.1	Kadınlara da erkekler kadar fırsat verildi mi?

3.2	Genel olarak bakıldığında cinsiyet ayrımı yapıldı mı?
3.3	Bu değişime tüm yerel halk katıldı mı yoksa değişimi desteklemeyen de var mıydı?
4	TOPLUMSAL REFAH
4.1	Küçükköy'ün Turistik bölge olması Yerel halk için faydalı olmuş mudur?
4.2	Yerel Halk bu büyümeden yeterli derecede payını alabildi mi?
4.3	Devletin yerel işletmeler yaptığı katkılar yeterli midir?
5	EKONOMİK SÜREKLİLİK
5.1	İlk kurulan Mekanlar ve İşletmeler varlıklarını devam ettiriyorlar mı?
5.2	İşletmeler sürekliliği sağlamak için değişim ve gelişim göstermekte midirler?
5.3	İşletmelerin varlığını tehdit eden unsurlar nelerdir?
6	YEREL KONTROL
6.1	Belediye yeterli derecede destek veriyor mu?
6.2	Belediyeden beklentiniz nedir?
6.2	Belediyeye ait kamu alanları var mı ? Doğru kullanılıyor mu?
7	İSTİHDAM KALİTESİ
7.1	Turistlerin genel harcamaları İstihdamı kuvvetlendirecek boyutta mıdır?
7.2	Yoğun turist trafiği farklı iş ve işletme talebi doğuruyor mu?
7.3	Yerel halk bu İstihdamdan faydalabiliyor mu?
8	FİZİKİ BÜTÜNLÜK
8.1	Küçükköy kentsel olarak değerlendirildiğinde yeterli midir?
8.2	Fiziksel ve Kırsal olarak kaliteyi arttırmak için neler yapılıyor?
8.3	Fiziksel ve Kırsal olarak çevreyi koruma çalışmaları yapılıyor mu?
9	BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK
9.1	Küçükköyün Biyolojik olarak çekici yönleri nelerdir?
9.2	Turizm ve turist trafiği Biyolojik çeşitliliği tehlikeye sokuyor mu?
9.3	Küçükköydeki Biyolojik çeşitlilik korunabiliyor mu?
10	ZİYARETÇİ MEMNUNİYETİ
10.1	Gelen turistlerin memnuniyeti sizce önemli midir?
10.2	Ziyaretçi memnuniyeti ve önerisi ile gelen turistler oluyor mu?
10.3	Gelen şikayet ve dilekleri değerlendiriyor musunuz?
11	YEREL KALKINMA
11.1	Yerel Halk bu projeyi sahiplenmiş midir?
11.2	Yerel Ürün ve Hizmetler yeterli derecede kullanılıyor mu?
11.3	Yerel Mekanlar doğru olarak kullanılmış mıdır?
11.4	Yerel ürünler ve mekanlar daha nasıl farklı olarak kullanılabilir?

NOT: Yukarıda ki sorular sıralamada ve sorma tarzına göre değişkenlik gösterebilir.

Görüşmeye katılacak olan kişilerle ön görüşme yapılmış, görüşmenin amacı ve özellikleri belirtilmiş. Görüşme zamanı, yeri kararlaştırılmıştır ve randevu alınmıştır. Görüşmelerimiz birebir yapılmış kaynak kişilerin rızaları ile ses kaydı alınarak yazıya dökülmüştür. Alınan bilgiler değiştirilmeden yazıya aktarılmıştır. Kaynak Kişilerimizden bazıları sorularımızın bazılarına cevap vermek istememiş bazen de sormadığımız detayları da anlatmıştır.

Giriş: Turizm, özellikle Türkiye gibi gelişmekte olan ülkeler açısından oldukça önemlidir. Sürdürülebilirlik bakış açısıyla yönetildiğinde yerel kalkınma için oldukça önemli bir araç olabilir. Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü'nün 2016 yılı turizm verilerine göre Türkiye, uluslararası turist varışlarında onuncu sırada yer almaktadır. Diğer yandan, turizmden elde edilen gelirlerde ise ilk on ülke içerisinde bulunmamaktadır. Bu noktada, gerek ulusal gerek uluslararası turizm açısından; yeni gelişen destinasyonlarda turizmin yerel kalkınmaya katkısının artırılması ve doğal, tarihi, kültürel kaynak değerlerinin korunarak gelecek nesillere aktarılabilmesi açısından sürdürülebilir turizm yaklaşımının benimsenmesi oldukça önemlidir. Birleşmiş Milletler de sürdürülebilir turizmin tüm Dünya için önemini vurgulayabilmek adına, 2017 yılını “Kalkınma İçin Sürdürülebilir Turizm Uluslararası Yılı” ilan etmiştir (Prof.Gül Güneş, 2017)

Yerel kalkınmayı desteklemek, istihdama katkı sağlamak, kültürel zenginliği korumak, ekonomik ve biyolojik çeşitliliği artırmak gibi başlıca amaçları bulunan sürdürülebilir turizm, Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) ve Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü'nün (UNWTO) ortaya koyduğu ilkelere dayanıyor. Birden fazla turizm modelinin iç içe geçtiği sürdürülebilir turizm, bu farklı turizm çeşitlerine yönelik faaliyetlerin geneline işaret eder. Ülke ekonomisine, kalkınmaya, kültürel mirasların aktarımına ve toplum refahından kalkınmaya uzanan geniş bir perspektife hizmet eden sürdürülebilir turizm, Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü (UNWTO)'nün tanımına göre “mevcut ve gelecekteki ekonomik, sosyal ve çevresel etkileri tam olarak hesaba katan; ziyaretçilerin, endüstrinin, çevrenin ve ev sahibi toplulukların ihtiyaçlarını karşılayan turizm” olarak belirtiliyor. Doğal ve çevre bütünlüğünü bozmadan, kaynakları verimli kullanarak kültürel bütünlüğü koruyan ve ekonomik ilerlemeyi hedefleyen sürdürülebilir turizm var olan bireylerin ve gelecek kuşakların refahını üst düzeye çıkarmayı hedefliyor. Kısacası sürdürülebilir turizm hem bölge halkının hem de turistlerin yaşam kalitelerinin artmasına katkıda bulunmayı amaçlıyor. (Enuygunblog)

Sürdürülebilir turizmin ilkeleri Kanada'da düzenlenen Globe '90 konferansında belirlendi. Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) ve Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü (UNWTO)'ünce belirtilen 12 ilke ise şöyle;

1. Ekonomik süreklilik
2. Yerel kalkınma
3. İstihdam kalitesi
4. Sosyal katılım ve toplumsal cinsiyet eşitliği
5. Ziyaretçi memnuniyeti:
6. Yerel kontrol
7. Toplumsal refah
8. Kültürel zenginlik
9. Fiziki bütünlük
10. Biyolojik çeşitlilik
11. Kaynakların verimli kullanımı

1-EKONOMİK SÜREKLİLİK:

Süreklilik, işletme faaliyetlerinin bir süreye bağlı olmaksızın devam edeceğini ifade etmektedir. Her işletme kuruluşundan itibaren varlığını uzun süre devam ettirmeyi hedefler. İşletmelerin süreklilik sağlayabilmeleri için öncelikle bir faaliyet dönemi içerisinde beklenen kâr düzeyine ulaşabilmeleri gerekmektedir (Dalyan, 2012: 27).

İşletmelerin nihai amacı, varlıklarını devam ettirmektir. Bir işletmenin sürekliliğini koruması ise, öncelikle daima büyüyen ve gelişen bir çevreye oranla daha fazla büyümesine, büyümesi ise işletmenin kârlı olmasına bağlıdır. Kısaca rekabetçi bir çevrede yaşayan işletmelerin varlığı, kârlılıklarıyla ve büyümeleriyle yakından ilgilidir (Dinçer, 2006: 182). Sürekliliğin sağlanması için, işletmeler gelecekte ortaya çıkabilecek tehlikelere karşı hazırlıklı olmak ve fırsatları değerlendirmek zorundadırlar. Sürekli değişen ve değişme hızı giderek artan çevrede belirsizlik ve tehlikeler de çoğalmaktadır (Aslanbay, 2008: 65). Bu belirsizlik ve tehlikeler, işletmelerin varlıklarını tehdit etmekte ve onları yok olma tehlikesi ile karşı karşıya getirmektedir. İşletmelerin varlığını tehdit eden bu dış çevre riskleri; ya işletmenin iradesi dışında meydana gelen tehlikelerden ya da bir fırsatı yakalamak ümit ve çabasıyla işletmenin göze aldığı bir tehlikeden kaynaklanabilir. Bu sebeple, işletmelerde esnek davranabilmek ve esnek bir yapıya sahip olmak zorunlu olmaktadır (Dinçer, 2006: 183).

Ekonomik Sürekliliğin Amacı: İşletmelerde süreklilik amacına ulaşabilmek için iç ve dış esneklik sağlanmalıdır. İç esneklik kaynakların likiditesiyle ilgiliyken; dış esneklik, Ansoff'un belirttiği üzere bütün yumurtaların aynı sepete koyulmaması politikasına dayanmaktadır (Eren, 2008: 38). Böylelikle işletme, iç ve dış risklere karşı esnek bir yapıya kavuşarak, kârlılık ve büyüme hedeflerine daha emin adımlarla ilerleyebilecek; sürdürülebilir bir yapıya kavuşabilecektir.

Dış Esneklik İşletme, rakiplerinden, devlet tarafından, doğa koşullarından, talep ve genel ekonomik düzeyde meydana gelebilecek değişimlerden ortaya çıkacak tehlikeleri hesaba katarak iki tutum takınabilir. Bunlar savunmacı ve saldırgan esneklik uygulamalarıdır. Savunmacı esneklik uygulaması “Nötrleştirme” ve “Denkleştirme” biçimlerinde gerçekleştirilmektedir. Nötrleştirme, işletme faaliyetlerini tehlikeye düşüren bir çevre elemanını etkisiz kılarak belirsizliği (riski) azaltma yoluyla; denkleştirme, üretilen ürünlerin taleplerinde olduğu kadar rekabetlerinde de karşı karşıya bulunulan risklerin birikiminden kaçınma yoludur (Eren, 2008: 38). Nötrleştirme zaman zaman korumacı bir devlet politikası şeklinde gerçekleşebiliyorken, bazı zamanlarda şirketin bulunduğu piyasanın özelliği niteliğindeki bazı doğal giriş engelleri sayesinde korumacı şartlar gelişebilmektedir. Dış çevreye karşı savunmacı bir tutum içerisinde olarak denkleştirme amacına ulaşabilmek için üç kıstas göz önünde bulundurulur (Dinçer, 2006: 184).

- Şirket satışları içerisinde bağımsız müşterilerin satın aldığı miktar.
- Şirketin farklı ekonomik bölgelerdeki pazar kısımlarının sayısı.
- Firmanın mamul/pazar faaliyetlerinde kullandığı bağımsız teknolojilerin sayısı.

Şayet işletme sadece belirli bir grup müşteriye hitap ediyor, yalnızca bir bölgede satış yapıyor ve kolayca mamul farklılaşmasına gidemiyorsa savunmacı esnekliğe sahip olamayacaktır. Saldırgan esneklik, iş kolunda bazı fırsatları değerlendirerek, bu alanlara girme şansının araştırılması çabalarını kapsamaktadır. Bu politikanın izlenebilmesi için bazı kıstaslar bulunmaktadır (Eren, 2008: 39):

- Faaliyet alanında yenilikler yapıp yapılamadığı.
- Ar-Ge faaliyetlerinin yeterliliği.
- Sermaye temin edebilme gücü.

İşletmenin faaliyet gösterdiği alanda Ar-Ge çalışmalarında bulunarak birtakım yeniliklere öncülük etmesi ve yeni alanlar yaratılabilmesi saldırgan politikalar takip edebilmesi için gereklidir. Ancak bu çalışmalar güçlü bir sermaye yapısı gerektirdiğinden, saldırgan esneklik politikalarının uygulanabilirliği, savunmacı esneklik politikalarına oranla daha zordur.

Bulundukları dış çevre ile uyumlu ve sektörden elde ettiği bilgilere dayalı olarak stratejiler geliştirebilen şirketler, pazar temelli yaklaşıma göre dış esnekliğe sahip olmakta ve böylelikle başarılarını uzun dönemde sürdürebilmektedir. Porter'a göre (1985), bir işletmenin başarısı veya başarısızlığı rekabet kabiliyetine bağlıdır. Rekabetçi bir sektörde yer alan şirketler kendileri için en uygun rekabet pozisyonunu araştırarak, rekabet koşullarını belirleyen dış güçlere karşı kazançlı ve sürdürülebilir bir pozisyon elde etmek için çaba harcamaktadır. Bir şirketin uygun bir rekabet pozisyonu elde ederek ve dolayısıyla dış esneklik sağlayarak kâr potansiyelini arttırabilmesi için; “yeni rakiplerin girişi”, “ikame tehlikeleri”, “alıcı gücü pazarlığı”, “tedarikçi gücü pazarlığı” ve “mevcut rakipler arasındaki rekabet” olarak adlandırılan beş rekabet gücüne karşı kendisini konumlandırması gerekmektedir (Porter, 2003: 4)

İç esneklik, işletmelerin kısa vadeli yükümlülüklerini ödeyebilme gücü olarak tanımlanmaktadır. Bu kabiliyetin temel ölçüleri ise cari oran, asit-test oranı ve nakit oranıdır (Dinçer, 2006: 184). Cari oran kısa vadeli yükümlülüklerin cari varlıklar, asit-test oranı kısa vadeli yükümlülüklerin likit varlıklarla (stok dışında kalan dönen varlıklarla) ve nakit oran da kısa vadeli yükümlülüklerin nakit ve benzeri varlıklarla ödenebilme kapasitesinin yeterli olup olmadığını ölçmektedir. Bu ölçüler sayesinde işletmelerin kısa vadeli yükümlülüklerinin farklı varlık gruplarıyla ödenebilme gücü karşılaştırılabilmekte; işletmenin çalışma sermayesi ve net çalışma sermayesi yeterliliği de belirlenebilmektedir. Böylece işletmenin faaliyetlerinin aksamadan yürütülebilmesi için değişen koşullarda ihtiyaç duyacağı çalışma sermayesi (dönen varlık) saptanarak iç esneklik sağlanmış olacaktır.

2-YEREL KALKINMA

Bir yerdeki turizm gelişiminin, yerelden sahiplenilmesinin yanı sıra; yerel ürün ve hizmetlerin kullanımı, yerel ekonomi ile bütünleşme ve yerele katkı sağlaması da son derece önemlidir. Tarım, el sanatları gibi yerel ekonomi açısından önemli unsurlar göz ardı edilmemeli, turizm gelişimi yerel ekonominin söz konusu diğer unsurlarıyla birlikte ele alınmalıdır. Turizm açısından yerel kalkınma potansiyelini oluşturan özgün kaynak

değerleri (o alanı diğer turizm destinasyonlarından farklı kılan, ziyaretçilerin turizminin geliştiği destinasyonda farklı bir deneyim yaşamalarını sağlayacak tüm kaynaklar) belirlenmeli ve bu değerlerin turistik bir ürüne dönüştürülmesi esnasında, koruma öncelikli kullanımları benimsenmelidir. Bu noktada turistik bir destinasyonu diğerlerinden farklı kılan, özgün unsurların neler olduğu önem kazanmaktadır ki; bunlar yerel peyzajlar ve alan kullanımlarındaki çeşitlilik, doğal ve kültürel miras, bakir / el değmemiş alanlar (köyler/küçük kasabalar), geleneksel yaşam/gelenek-göreneklerde çeşitlilik, yerel konukseverlik, yerel ürünler ve bu kaynaklara dayanan deneyimler olarak karşımıza çıkmaktadır (Güneş, 2016).

3-İSTİHDAM KALİTESİ

Turizm sektörü, bilindiği üzere emek yoğun üretim tekniğinin hâkim olduğu bir sektör olarak kabul edilir. Bu nedenle, turistlerin yapmış oldukları tüketim harcamalarının turizm sektörüne doğrudan, bu sektöre girdi veren diğer sektörlerle de dolaylı istihdam olanakları yaratma etkisi vardır. Bunun sonucu olarak; turizm, ekonomide yarattığı genel istihdam etkisiyle ülkedeki toplam istihdamı etkilemektedir. İstihdam ve Turizmin Sektörel Özelliği Turizm sektörünün yapısal özellikleri, diğer sektörlerden farklı olması sonucunu doğurmaktadır. Turizm sektöründe makineleşme ve otomasyon, bazı bilgisayar sistemlerinin kullanımı dışında oldukça sınırlıdır. Bu nedenle turizm, sektörde emek yoğun üretimin hâkim olması nedeniyle yüksek oranda doğrudan istihdam etkisi yaratırken, sektöre mal ve hizmet veren diğer yan sektörlerde yeni iş olanakları sağlayarak istihdam etkisi yaratır.

4-SOSYAL KATILIM ve TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ

Birleşmiş Milletler sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin 17 maddelik gündemi, küresel barışı ve uyumu teşvik etmek için hayati bir faktördür. Cinsiyet eşitliği ve kadınların güçlendirilmesi için oluşturulan Hedef-5, erkek ve kız çocuklarına eğitim ve iş bulma konusunda eşit fırsat sağlayarak ülkelerin dönüşümü için oldukça önemlidir (United Nations, 2016). Güçlendirilmek için sadece eşit yeteneklere (eğitim ve sağlık gibi), kaynaklara ve fırsatlara (arazi ve istihdam gibi), eşit erişime sahip olmakla kalmayıp aynı zamanda bu hakları, yetenekleri, kaynakları kullanma imkânına sahip olmak gerekir. Turizm, 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi'nin merkezinde, toplumsal cinsiyet eşitliği, kadınların güçlendirilmesi ve kimsenin geride bırakılmaması gibi taahhütlerin yerine getirilmesi önemli bir rol oynamaktadır (UNWTO, 2019).

Cinsiyet eşitliği, kadınların ve erkeklerin ekonomik, sosyal, kültürel ve politik gelişime katkıda bulunmak ve bunlardan yararlanmak için eşit koşullara sahip oldukları anlamına gelmektedir. Toplumsal cinsiyet eşitliği bu nedenle toplumun kadın ve erkeklerin benzerlikleri, farklılıkları ve oynadıkları roller bakımından eşit değeridir (Baum, 2013). Başka bir tanıma göre kadın ve erkeğin aynı, eşit olarak görülmesinin yanı sıra yapılan katkıların eşit olarak değerlendirilmesidir (Walby 2005). Demirel (2007) cinsiyet eşitliğini, hukukun üstünlüğüne dayalı olarak kadınlara ve erkeklere eşit muamele olarak tanımlamaktadır.

5-ZİYARETÇİ MEMNUNİYETİ

Research Article Araştırma Makalesi DOI: 10.24011/barofd.901027 Bartın Orman Fakültesi Dergisi, 23(2): 359-369, 15 Ağustos/August, 2021 Journal of Bartın Faculty of Forestry p-ISSN :1302-0943 e-ISSN :1308-5875

Turizm, dünyada önemini giderek arttıran bir sektör haline gelmektedir. Tarihi ve kültürel çekicilikleriyle önemli bir yere sahip olan alanlarda ziyaretçilerin destinasyonla kurduğu ilişkiden memnuniyet düzeyi, destinasyonun imajının güçlenmesi ve destinasyonun gelişimi

açısından oldukça önemlidir. Bir turizm kaynağının imajının ilgi çekici olması başarılı destinasyon pazarlaması için yeterli değildir. Bunun yanında ziyaretçi memnuniyeti gerekmektedir. Ziyaretçilerin memnuniyetini etkileyen kültürel miras destinasyon özelliklerinin tespit edilmesi yönlendirici olabilir (Clemons ve Woodruff, 1992; Kozak ve Rimmington, 2000; Dönmez ve Türkmen, 2015). Turizm sektöründe memnuniyet, turistlerin destinasyon ile ilgili olumlu deneyimlerini ifade etmektedir. Bu deneyimleri sağlayan niteliklerin ise destinasyonun çekiciliği, kalitesi ve değeri belirlemektedir (Quintal ve Polcznski, 2010). Ziyaretçi memnuniyetinden sadece kişinin kendisi değil aynı zamanda çevresinin tercihi de etkilenmektedir. Yaptıkları ziyaretten memnun kalan insanlar, o destinasyona tekrardan ziyarette bulunma, arkadaşları ya da yakın çevrelerine destinasyonu tavsiye etme konusunda daha fazla istekli olmaktadır (Lee ve Beeler, 2009; Kim ve Brown, 2012; Dönmez ve Türkmen, 2019). Bu nedenle, ziyaretçilerin tekrar destinasyona gelmelerinin sağlanması ve ziyaretlerinden memnun olmaları doğru orantılıdır.

Günümüzde meydana gelen teknolojik, ekonomik, sosyal ve siyasal değişimler turizm sektöründeki seyahat anlayışının da değişmesine neden olmuştur. Değişen turizm anlayışı ile insanlar kültürel açıdan önemli olan farklı ve otantik bölgeleri ziyaret etmeye başlamışlardır. Seyahatleri süresince kültürel açıdan bilgi edinme ve öğrenme isteği ile kültür turizmi de giderek önem kazanmaya başlamıştır (Uygur ve Baykan, 2007; Özdamar, 2011).

6-YEREL KONTROL

Birleşmiş Milletler himayesinde yerel yönetimlere yönelik çeşitli girişimlerde bulunulmuştur. 1992 Yeryüzü Zirvesi'nde ulusal ve yerel hükümetler için bir eylem planı olarak ortaya çıkan Gündem 21 bu girişimlerden biridir. Bu eylem planında bulunan faaliyetlerin gerçekleştirilmesinde yerel yönetimler ve diğer yerel unsurlar önemli bir rol üstlenmektedir (Howie, 2003: 6). Kamu sektörünün, 1990'lı yılların başından itibaren turizmde, ulusal ve merkezi hükümet düzeyinde üstlendiği sorumluluklar ve faaliyetlere ilişkin geleneksel rollerini, yerel yönetimler ve özel sektörün lehine bırakma eğilimi görülmektedir (Lennon vd., 2006: 5).

Ünal (1992: 6) belediyelerin turizme kayıtsız kalmamaları gerektiğini vurgulayarak bütün yıl boyunca bir yerin, turizmden ekonomik yarar sağlayabileceğini belirterek şu önerilerde bulunmuştur:

- Düzenleyecekleri yeşil alanlar yoluyla doğayı kentsel alanların içine almak suretiyle kent ekolojisini geliştirmek,
- Turistlerin alışkın olduğu çevredeki yapıları taklit etme yerine, yöresel yapı ve mimari özellikleri ön plana çıkarmak,
- Kültürel eserleri restore etmek suretiyle, kendi kültürel kimliklerini çekicilik unsuru olarak kullanmak,
- Hafta sonu ve tatillerde "kentlerden kaçış" ve "boş kent imajı" sorununa karşı, ileri teknolojiler ile estetik değerleri bütünleştirip, insanların serbest zaman faaliyetlerine uygun bir ortam yaratmak suretiyle kentsel turizm faaliyetlerine ağırlık vermek,
- Kent yakın çevresinde ise; su kenarları, plajlar, eğlence olanaklarının yoğunlaştığı tesisler, motel, kamping, çocuk ve gençlik kampları, sağlık ve tedavi tesisleri, yürüyüş ve spor alanları, küçük tarımsal üretim yapılan kişisel rekreasyon alanları yaparak, içinde araç-gereç konulabilen kulüpleri olan ve tarımsal üretim yapılan kişisel rekreasyon alanları yaparak, hem de tek fonksiyonlu ve sezonluk turizmin dezavantajlarını ortadan kaldırmak gerekir.

7-TOPLUMSAL REFAH

Turizmin kitleselleşmesi ile toplumsal refah arasında yakın bir ilişki vardır. turizm faaliyetlerinin ekonomik boyutu kadar sosyal ve kültürel boyutu da özellikle önem taşımaktadır. Bu bağlamda tüm dünyadaki turizmin geliştiği bölgelerde olduğu gibi, Türkiye’de turizmin yoğunluklu olduğu Ege ve Akdeniz bölgelerindeki turizm etkinlikleri ve bu bağlamda ortaya çıkan sosyo-kültürel etkiler dikkat çekmektedir. 30 yıl önce küçük birer balıkçı kasabası ya da tarım alanı olan söz konusu alanlar bugün uluslararası turizm pazarında önemli yerlere sahip bir turizm kenti konumuna gelmişlerdir. Dolayısıyla ekonomisi büyük ölçüde turizme dayalı olan söz konusu turizm kentlerinin geleceği de büyük ölçüde turizme dayalı olacaktır. Salt ekonomik değil aynı zamanda toplumsal ve çevresel boyutları da olan bir olgu olan turizm, tüm bu farklı boyutları ile ele alınması gereken bir olgudur. Sektörler sınıflamasında hizmet sektörü içinde yer alan turizm sektöründe, üretilen hizmetlerin üretilmesi ve tüketilmesi sürecinde birçok faktörün dikkate alınması gerekmektedir. Bu faktörlerin ayrı ayrı her biri ve toplam olarak hepsi birden üretilen hizmetin kalitesini ve verimliliğini belirlemekte, bu iki faktör de sonuç olarak turizm sektöründen üretilen ekonomik katma değeri belirlemektedir (Turizmin Gelişmesinin Sosyo-Kültürel Etkileri)

8-KÜLTÜREL ZENGİNLİK

Tarihi ve kültürel varlıklar şehirler ve ülkeler için turistik çekicilik kaynağıdır. Kültür, insanların turizm faaliyetlerine katılmalarındaki önemli faktörlerden birisidir. Ayrıca, turistlerin tatillerini geçirmek için seçecekleri destinasyon seçiminde de kültürel değerler önemli bir rol oynamaktadır. Bu bakımdan kültürel varlıklar, şehirler ve ülkeler için hem bir tanıtma aracı hem de ekonomik açıdan dünyanın en önemli sektörleri arasında gösterilen turizmden yararlanmak için kullanılabilir. “İnsanın ürettiği bütün araç, gereç, yapılar ve teknolojiler somut kültüre; yine insanın ürettiği bütün anlamlı değerler, davranışlar ve kurallar ise somut olmayan kültür elemanlarına örnektir” (Gülcan, 2010: 101).

Kültür, toplumun sahip olduğu maddi ve manevi değerlerinin yanı sıra tarih, felsefe, ahlak, bilim, sanat, spor, ekonomi, eğitim, hukuk, sağlık ve turizm gibi alanlardaki varoluşları ve bu varoluş sürecinin bütünü şeklinde ifade edilebilir (Tunç ve Saç, 1998: 31).

(Resmi Gazete, 1983: 18113). Aynı kanunun 6. maddesinde taşınmaz kültür varlıkları şu şekilde tanımlanmıştır (Resmi Gazete, 1983: 18113):

“Kaya mezarlıkları, yazılı, resimli ve kabartmalı kayalar, resimli mağaralar, höyükler, tümülüsler, ören yerleri, akropol ve nekropoller; kale, hisar, burç, sur, tarihi kışla, tabya ve isihkamlar ile bunlarda bulunan sabit silahlar; harabeler, kervansaraylar, han, hamam ve medreseler; kümbet, türbe ve kitabeler, köprüler, su kemerleri, su yolları, sarnıç ve kuyular; tarihi yol kalıntıları, mesafe taşları, eski sınırları belirten delikli taşlar, dikili taşlar; sunaklar, tersaneler, rıhtımlar; tarihi saraylar, köşkler, evler, yalılar ve konaklar; camiler, mescitler, musallalar, namazgahlar; çeşme ve sebiller; imarethane, darphane, şifahane, muvakkithane, simkeşhane, tekke ve zaviyeler; mezarlıklar, hazireler, arastalar, bedestenler, kapalı çarşılar, sandukalar, siteller, sinagoglar, bazilikalar, kiliseler, manastırlar; külliye, eski anıt ve duvar kalıntıları; freskler, kabartmalar, mozaikler, peri bacaları ve benzeri taşınmazlar”

Taşınmazların koruma kapsamına alınabilmesi için 19. yüzyılın sonuna kadar yapılmış olmaları gerekmektedir. Dünya Turizm Örgütü tarafından 1999 yılında, “Turizmde Global Etik İlkeler Bildirgesi” yayımlanmıştır. Bu bildirgenin dördüncü maddesinde turizm, kültürel

mirası kullanan ve zenginleştiren bir unsur olarak kabul edilerek şu ilkeler benimsenmiştir (UNWTO, 2001):

- Turizm eserleri, insanoğlunun ortak mirasıdır.
- Turizm politikası ve turizm faaliyetleri, sanatsal/arkeolojik/kültürel mirasa saygı içinde gelecek nesiller dikkate alınarak yürütülmelidir. Müzeler, anıtlar, tarihi kalıntılar özel korumaya alınmalıdır. Özel mülke ait kültürel mirasın halka açılması, sahiplerinin izniyle, desteklenmelidir.
- Kültürel alanların ziyaretinden elde edilen gelirin en azından bir bölümü, bu alanların korunması ve geliştirilmesi için kullanılmalıdır.
- Turizm faaliyetleri, geleneksel kültürel ürünlerin bozulması ya da standardize edilmesi yerine, yaşaması ve gelişmesine olanak verecek şekilde programlanmalıdır.

Turizm ve Araştırma Dergisi Journal Of Tourism And Research Cilt / Volume: 3 Sayı / Number: 1 Yıl / Year: 2014

Sürdürülebilir turizme katkı sağlamak için siz de aşağıdakileri uygulayabilirsiniz:

- Yerel pazarları ve zanaatkarları destekleyerek bölge ekonomisine katkı sağlayabilirsiniz.
- Seyahat esnasında toplu taşıma araçlarını veya bisiklet gibi çevre dostu ulaşım seçeneklerini tercih edebilirsiniz.
- Seyahat sırasında tek kullanımlık plastikler yerine yeniden kullanılabilir ürünler kullanabilir ve atıkları azaltabilirsiniz.
- Ekoturizm ve doğa yürüyüşleri gibi çevreyi koruyan aktiviteleri tercih edebilirsiniz.
- Yerel geleneklere ve kültürel değerlere uygun davranmaya ve bu değerlere zarar vermemeye özen gösterebilirsiniz.

Turistler, sürdürülebilir turizmi desteklemek için bazı sorumluluklara sahiptir. Bu sorumluluklar arasında çevrenin ve kültürel mirasın saygılı bir şekilde korunması ve yerel topluluklara karşı duyarlılık yer alır. Turistler, ziyaret ettikleri yerlerin doğal ve kültürel değerlerine zarar vermemek adına dikkatli olmalı ve yerel halkla etkileşimlerinde saygılı bir tutum sergilemelidir. Ayrıca, seyahat ettikleri bölgelerdeki kurallara uymak ve çevre bilinciyle hareket etmek, sorumlu bir turist olmanın önemli bir parçasıdır.

Sürdürülebilir Turizm Programları ve Belgeler

Sürdürülebilir turizm programları; turizm işletmelerinin çevresel etkilerini azaltmalarını, yerel topluluklarla etkileşimlerini güçlendirmelerini ve ekonomik sürdürülebilirliklerini artırmalarını amaçlayan uygulama ve politikaları kapsar. Bu programlar, turizm destinasyonlarında sürdürülebilir uygulamaların teşvik edilmesi için belirli standartlar ve kılavuzlar sunarak işletmelerin çevre dostu yönetimi benimsemelerine yardımcı olur. Örneğin, sürdürülebilir turizmin küresel pazar büyüklüğü 2022 yılında **1,1 milyar dolara** ulaşmıştır. Bu sayının 2032'ye kadar 7,4 milyar dolara ulaşması beklenmektedir. Bu da programların uzun vadede daha da önemli olacağını göstermektedir.

Sürdürülebilir turizm belgesi ise turizm sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin çevresel, sosyal ve ekonomik etkilerini minimize etmeyi amaçlayan standartlara uyum sağladıklarını belgeleyen bir sertifikadır. İşletmelerin sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmaları için belirlenmiş kriterleri yerine getirdiklerini doğrular.

Türkiye’de Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından desteklenen bu sertifika, ülke genelinde sürdürülebilir turizmin yaygınlaşmasına katkı sağlar. **Türkiye Sürdürülebilir Turizm Programı** çerçevesinde, her turizm işletmesi için geçerli olan üç aşamalı bir sistemle işletmeler, sürdürülebilirlik konusunda gelişim gösterdikçe bir üst aşamaya geçme hakkı kazanır.

Gelecekteki Sürdürülebilir Turizm Perspektifleri

Gelecekteki seyahatler, sürdürülebilirlik ilkelerine dayanarak şekillenecektir. Seyahat alışkanlıklarının çevre dostu ve sosyal olarak sorumlu bir şekilde geliştirilmesi, gelecekteki turistlerin tercihlerini etkileyecektir. Özellikle genç neslin çevresel kaygıları nedeniyle doğal kaynakların korunması ve yerel kültürlere saygı gösterilmesi, gelecekteki seyahatlerin temel unsurlarından birini teşkil edecektir.

Sürdürülebilir turizm, uluslararası iş birliği gerektiren bir alandır. Farklı ülkelerin birlikte hareket etmesi zorunludur. Uluslararası organizasyonlar, ülkeler arası deneyim paylaşımı ve sürdürülebilir uygulamaların yaygınlaştırılması amacıyla iş birliği yapar. Örneğin, **Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal İşler Departmanı** Sürdürülebilir Kalkınma uygulamalarıyla dikkat çeker. Turizmin sürdürülebilirliğini artırmak için uluslararası düzeyde bir çerçeve sunmaktadır. Böylece global ölçekte çevresel ve sosyal sorunlara çözüm geliştirmeye yardımcı olmaktadır.

Peki, sürdürülebilir turizmin gelecekteki etkileri nasıl olacak?

Sürdürülebilir turizm, gelecekte çevresel koruma, ekonomik kalkınma ve sosyal eşitlik gibi hususlarda önemli etkiler yaratması beklenen bir alandır. Bu yaklaşım, doğal kaynakların korunmasına katkıda bulunacak ve yerel toplumların refahını artıracaktır. Ayrıca sürdürülebilir turizm uygulamaları iklim değişikliği ile mücadelede de önemli bir rol oynamaktadır.

Katkı Sağlayanlar	
Dr. Ceren ULUER	
Dr. Berrin AKIN AKBÜBER	
Mimar Serap TUNCAY	
Mimar Oral SÖZERİ	
Katkı Sağlayan Kaynak Kişiler	

PROJEDE GÖREV ALAN ÖĞRENCİLER		
Şube	No	Adı-Soyadı
9-A	16	Yusuf DİKTAŞ
9-A	54	Ege PESTİL
9-B	11	Ada AKIN
9-B	18	Eda AKKILIÇ
9-B	23	Göktuğ Ege ÇEVİK
9-C	24	İlayda CEYLAN
9-C	47	Mehmet Sait AKSU
9-C	53	Alieren ATEŞ
9-C	90	Bejan Umay UÇAY
10-A	529	Öykü Tuana HANÇA
10-A	582	Mehru TOZ
10-A	599	Hüseyin Talha KIZILER
10-A	609	Ecrin ÖDEMiŞ
10-B	534	Duru KIRDAĞLI
10-C	520	Nehir AKIN
10-C	541	Zehra Nur OKÇU
10-C	602	Irmak ONAYLI